

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Марин Дамянов Дамянов

за

„КИНОДРАМАТУРГИЯТА – ТЕХНИКИ, ТРАДИЦИИ И СРЕДСТВА В СЪЗДАВАНЕТО НА КИНООБРАЗ“

Докторска дисертация за получаване на образователната и научна степен
„доктор“ в Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство
(Кинознание, киноизкуство и телевизия)

Докторант: *Албена Димитрова Пунева*

Научен ръководител: **доц. д-р Клавдия Камбурова**

Творческата биография на Албена Пунева започва във ВИТИЗ „Кр. Сарафов“, а трудовият ѝ стаж – като втори режисьор в Студия за игрални филми „Бояна“. След 1991 г. тя работи като режисьор на документални филми, както и като постановчик на концерти, театрални представления и телевизионни предавания. Много от сюжетите на филмовите ѝ задачи са част от отговорностите ѝ като координатор в гражданския сектор – в „Съюза на българските фондации и сдружения“, в „Националния Форум, асоцииран с Форума на Принца на Уелс за бизнес-лидери“, в „Женски алианс за развитие“ и във Фондация „Приложни изследвания и комуникации“. И днес тя е ръководител на основаната от нея Фондация „Граждански ценности“, чиято мисия е културна и образователна дейност сред деца и младежи. Режисьор и сценарист е на две поредици публицистично-образователни предавания на БНТ – „Пари за..“ – за гражданските организации и „Броеница“ – за

интеграцията на турското етническо малцинство в България. В телевизия „Здраве“ е режисьор на ежеседмичните програми „Училище за родители“, „Аве професорес“, „Дел’Арте“. Документалният ѝ филм „Цената на птиците“ е с много отличия, сред които „Златна панда“ в Китай. Късометражният ѝ игрален филм „Охлюви“ получава наградата на критиката на фестивала „Златна роза“ във Варна и „Сребърен витяз“ в Севастопол. Очевидна е дългогодишната ѝ ангажираност в гражданското общество, както и високата ѝ самовзискателност като професионален кино и телевизионен режисьор.

Изборът на тема за дисертационния ѝ труд в този смисъл не е изненада за мен, тъй като не веднъж сме обсъждали драматургични и творчески въпроси. „Кинодраматургията – техники, традиции и средства в създаването на кинообраза“ предполага широка област на изследователския интерес, която кандидатката решава да ограничи до осмислянето на практическия опит от системата на творческите колективи, работещи през 1970–1989 г. в Студия за игрални филми „Бояна“.

Намирам, че темата за драматургията е особено актуална днес, когато българското кинопроизводство се сблъсква с различни по характер трудности, част от които са свързани именно с връзката между продуцирането и драматургична работа. От полза е желанието на кандидатката да извлече силните страни на българския филмово-драматургичен процес, които изведоха българското кино на високо художествено ниво.

Целта на дисертационния труд „Кинодраматургията – техники, традиции и средства в създаването на кинообраза“ е именно да бъдат изследвани и съхранени положителните практики, създадени от предишните поколения филмови автори. Културата е приемственост, така че положителният опит от миналото може и трябва да помага в съвременното развитие на българския филмов процес.

Дисертацията е оформена според изискванията на жанра: увод, четири глави и заключение, описание на приносите, библиография (цитирани са източници на български, английски и руски), филмография и приложения. В литературния обзор „Драматургични техники и драматургия на кинообраза“ (първа глава) Албена Пунева си поставя задача да осмисли връзките между теоретичното познание за драматургията и придобиването на практическо умение, на подход в обучението по специфика на филмовия драматургичен език. Във втората („Средства и техники за създаването на кинодраматургията у нас – 1970 –1989 г.“) и в третата глава („Зрителят и трансформациите на драматургичния образ – 2000 –2020 г.“) докторантката представя описание на съществуващите, променените и променящите се политико-икономически и социокултурни условия в национален и световен контекст, които оказват влияние като определящи фактори за производството на кино и върху кинодраматургията. Глава четвърта, под надслов „Практически проблеми в областта на производството, творчеството и рецепцията днес“, със своя дискуссионен характер, с ярката диалогичност и откритост към българската кинообщност показва категоричността и волята на докторантката в намирането на решения на съвременните организационно-икономически и творчески проблеми по отношение на българската филмова драматургия.

Смесената методология на изследване – историко-теоретичен анализ, работа с архивни материали, публицистично интервю – предполага широкия спектър на приложената библиография и филмография. Удовлетворен съм от прилагането на високи критерии при оценката на естетическите стойности в българското кино.

От приносите на дисертационния труд особено оценявам изтъкването на значението на филмовата критика, теория и история в България в анализа

на филмите, при работата върху сценария и в кинообразованието на публиката.

С искрен интерес прочетох съпътстващите публикации на Пунева. Тези текстове, както и участието на докторантката в научни конференции, свидетелстват за афинитета ѝ към научно-изследователска и педагогическа работа.

Редно е да се спомене, че Пунева има практика в кинопроизводството – работила е като асистент на Рангел Вълчанов, снимала е като режисьор по сценарий на Красимир Крумов-Грец. Това са колеги, от които имаше какво да научиш...

Нормално е по изложените констатации на дисертационния труд да има различни позиции и мнения. Докторантката подчертава нееднозначния характер на своите изводи и високата си чувствителност по всички проблеми на съвременната българска филмова драматургия и кино. Допада ми широкият ѝ кръгзор и призивът ѝ за диалогичност и дискусийност в творческия филмов процес, който да прерасне в процес на познание на българските културни традиции и ценности.

Прави ми положително впечатление вглеждането в практиката на „Творческите колективи“ в СИФ „Бояна“ от 80-те години. Ще си позволя кратко отклонение: Работил съм в два творчески колектива в СИФ „Бояна“. Моят главен редактор Веселин Бранев казваше: „Помнете, че не сте трибунал, който да казва само „да“ или „не“. Казвайте: „да, обаче...“ или пък „Не, но ако...“ – давайте съвети и препоръки. Да раздаваш присъди е лесно.“ В момента в НФЦ никой не ни казва: „Не, но ако направите едни конкретни промени – „не“-то може да стане да.“ Просто получавах присъда. Старата практика на „художествените съвети“ беше донякъде възобновена в НАТФИЗ и, според мене, веднага повдигна нивото на студентските филми. Това

отклонение правя, за да се обоснова защо адмирам опита на докторантката Пунева да се вгледа в старите практики, които често даваха добри резултати.

В заключение ще изразя убеждението си, че представената дисертационна разработка със заглавие „КИНОДРАМАТУРГИЯТА – ТЕХНИКИ, ТРАДИЦИИ И СРЕДСТВА В СЪЗДАВАНЕТО НА КИНООБРАЗ“ притежава качествата на научен труд с приносен характер и представя автора си като подготвен специалист и изграден изследовател. Въз основа на това **гласувам положително** за присъждането на докторска дисертация за получаване на образователната и научна степен „доктор“ на докторант *Албена Димитрова Пунева* в Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство (Кинознание, киноизкуство и телевизия)

София, 10.11.2023 г.

Рецензент:

/проф. д-р Марин Дамянов/

OPINION

by Prof. Dr. Marin Damyanov Damyanov

for

"FILM DRAMATURGY - TECHNIQUES, TRADITIONS AND MEANS IN THE MAKING OF A MOVIE IMAGE'

Doctoral dissertation for obtaining the educational and scientific degree "doctor" in
Professional field 8.4 Theater and film art (Cinematography, film art and television)

PhD candidate: **Albena Dimitrova Puneva**

Research supervisor: **Assoc. Prof. Dr. *Klavdia Kamburova***

The choice of a topic for her dissertation in this sense is not a surprise to me, since we have discussed dramaturgical and creative issues more than once. "Film dramaturgy - techniques, traditions and means in the creation of the cinematic image" implies a wide area of research interest, which the candidate decided to limit to the understanding of the practical experience of the system of creative collectives working in 1970-1989 in the Feature Film Studio "Boyana

I find that the topic of dramaturgy is particularly relevant today, when Bulgarian film production is faced with various difficulties, some of which are related precisely to the relationship between production and dramaturgical work. The candidate's desire to draw out the strengths of the Bulgarian film and dramaturgical process that brought Bulgarian cinema to a high artistic level.

The aim of the dissertation work "Film dramaturgy - techniques, traditions and means in the creation of the cinematic image" is precisely to research and preserve the positive practices created by the previous generations of filmmakers. Culture is continuity, so the positive experience of the past can and should help in the modern development of the Bulgarian film process.

The dissertation is structured according to the requirements of the genre: introduction, four chapters and conclusion, description of contributions, bibliography (sources in Bulgarian, English and Russian are cited), filmography and appendices. In the literary review "Dramaturgical techniques and dramaturgy of the cinema image" (first chapter), Albena Puneva sets herself the task of making sense of the connections between the theoretical knowledge of dramaturgy and the acquisition of practical skills, of an approach in teaching the specifics of film dramaturgy language. In the second ("Means and techniques for the creation of cinema dramaturgy in our country - 1970-1989") and in the third chapter ("The viewer and the transformations of the dramatic image - 2000-2020") the doctoral student presents a description of the existing, changed and changing are political-economic and socio-cultural conditions in a national and world context, which have an influence as determining factors on the production of cinema and on film dramaturgy. Chapter four, under the title "Practical problems in the field of production, creativity and reception today", with its discussion character, with its bright dialogicity and openness to the Bulgarian film community, shows the decisiveness and will of the doctoral student in finding solutions to contemporary organizational-economic and creative problems regarding the Bulgarian film dramaturgy.

The mixed methodology of research - historical-theoretical analysis, work with archival materials, journalistic interview - implies the wide spectrum of the applied bibliography and filmography. I am satisfied with the application of high criteria in the assessment of aesthetic values in Bulgarian cinema.

Among the contributions of the dissertation work, I especially appreciate the highlighting of the importance of film criticism, theory and history in Bulgaria in the analysis of the films, in the work on the script and in the film education of the audience.

I have read with genuine interest Puneva's accompanying posts. These texts, as well as the doctoral student's participation in scientific conferences, testify to her affinity for scientific research and pedagogical work.

It is worth mentioning that Puneva has experience in film production - she worked as an assistant to Rangel Valchanov, she shot as a director based on a script by Krasimir Krumov-Gretz. These are colleagues from whom you had a lot to learn...

It is normal for there to be different positions and opinions on the presented findings of the dissertation work. The doctoral student emphasizes the ambiguous nature of her conclusions and her high sensitivity to all the problems of contemporary Bulgarian film dramaturgy and cinema. I like her broad outlook and her call for dialogue and discussion in the creative film process, which will grow into a process of learning about Bulgarian cultural traditions and values.

In conclusion, I will express my conviction that the presented dissertation entitled "FILM DRAMATURGY - TECHNIQUES, TRADITIONS AND MEANS IN THE CREATION OF A FILM IMAGE" possesses the qualities of a scientific work of a contributing nature and presents its author as a prepared specialist and established researcher. Based on this, I vote positively for the awarding of a doctoral dissertation for obtaining the educational and scientific degree "doctor" to doctoral student Albena Dimitrova Puneva in Professional direction 8.4 Theatrical and film arts (Cinema studies, film art and television)

Sofia, 10.11.2023 г.

REVIEW:

/prof. Dr. Marin Damyanov/